

Оцветяване на белите пломби

Дълги години възстановяването на зъбите след лечение на кариес се извършваше с дентална амалгама. Това е материал, който осигурява добро адаптиране към зъбните структури, здравина, устойчивост на дъвкателните сили и дълготрайност на obtурацията. Основният недостатък на тези obtурации е свързан с естетиката – черни и непригодни за възстановяване на предни зъби. В последните години специализираната литература изобилства от проучвания, според които денталната амалгама е в състояние да предизвика хронични увреждания на тъкани и органи в човешкия организъм. Тези факти, както и повишените изисквания на хората към естетично възстановяване на засегнатите зъби са причината за постепенното изместване на амалгамата от бели композитни материали. Тези съвременни материали имат предимство не само с естетиката си, тъй като се произвеждат с различни цветове, отговарящи на индивидуалните цветови вариации на зъбите, но и с качеството си да прилепват стабилно към зъбните структури без да изискват изработване на специални форми с отнемане на здрава част от зъба. Това става благодарение на специален бонд, свързващ стабилно зъбната структура с композитния материал. Така се създава възможността за отнемане на много по-малка част от зъба (само действително увредената), а цялата здрава структура се запазва. Зъбът остава много по-съхранен и устойчив на различните дъвкателни сили. Производителите на такива материали предлагат всяка година нови поколения с усъвършенствани качества, както по отношение на здравината, така и на естетическите им свойства. Това създаде възможност за пълноценно възстановяване на всички дефекти, но най-важно за самочувствието и за социалните контакти на хората остава качествено възобновяване на предните зъби.

За съжаление няма пломба, която може да остане годна за цял живот. Трябва много добре да се осъзнае, че колкото и добри да са използваните материали, те имат определен живот. Той не е особено дълъг. Денталната амалгама осигурява най-дълготрайни obtурации, но и техният живот е ограничен. Различни изследвания дават различни срокове, но като цяло варират между 7 и 12 години. Дори и да се запази по-дълго една obtурация, често тя вече не осигурява защита на зъба, а напротив, създава възможност за неусетно разрушаване на зъба под или около нея. Трайността на белите obtурации е доста по-малка от тази, на амалгамата. Тук сроковете са между 5 и 7 години. Тези материали обаче имат още един недостатък – поемат пигментите от някои храни и напитки и променят цвета си. Така независимо, че част от тях са добре поставени и защитават зъба, цветът може бързо да се промени и вече да не изпълняват естетичната си функция. Такова оцветяване се получава на всички obtурации, но най-неприятно е за предните зъби, при които тези obtурации се виждат. Това е причината, налагаща подмяната им в много по-кратък срок.

Най-силно obtурациите се оцветяват от ежедневната консумация на кафе, цигари и червено таниново вино, но такива са и всички храни и напитки с наситен цвят. Колкото повече и по-често има такава консумация, толкова по-бързо се оцветяват тези бели пломби. Това налага по-честа им смяна. За да се осигури по-голяма дълготрайност, има няколко възможности. Едната е да се подбират материали с по-добри качества, които дават по-малка възможност за проникване на външни оцветители в структурата им. Освен това щателното полиране на тези obtурации намалява проникването на пигментите. Друга възможност е да се ограничи консумацията на храни и напитки с агресивни пигменти. Честото пиене на кафе (три,

четири кафета едно след друго), бавното и продължително отпиване на глътка по глътка, съчетанието с цигари позволява бързото навлизане на пигментите в материала. За съжаление и тук удължаването на удоволствието от консумацията им има своите отрицателни страни. Един вариант за намаляване на контакта на пломбите с оцветяващите течности е приемането им със сламка, макар че нито кафето, нито червеното вино включват този начин на консумация в протокола си.

Друга възможност е след бързата консумация на оцветяващи храни и течности да се измиват зъбите. В работна среда поне с вода, за да се отстранят остатъците, които дълго ще атакуват материала. В домашна обстановка се препоръчва използване на неабразивна паста с натриев флуорид. Всяка избелваща зъбите зъбна паста съдържа абразивни елементи, които биха нарушили полирания повърхностен слой на предните obtурации и това би позволило на пигментите по-добро и бързо навлизане. Ето защо противно на схващането, че избелващата зъбна паста ще ни спаси, obtурациите се оцветяват по-бързо. Друга възможност за запазване на добрия вид на предните ни зъби е възстановяването им не с композитни материали, а с порцеланови пломби или цели фасети. Макар и значително по-скъпо, това възстановяване не позволява промяната в цвета. В същото време то изисква безвъзвратно унищожаване на значително по-голяма част от здравата част на зъба.

Ето защо всеки трябва да осъзнае първо, че зъбните пломби имат определен срок на годност и вечни пломби не съществуват. На второ място трябва да преоцени хранителните си навици и предпочитания и ако запази тези, които ускоряват оцветяването на пломбите, да се примири с необходимостта от по-бързата им подмяна. На трето място да се коригира начина и увеличи времето за почистване на зъбите и накрая да реши лично за себе си вида на obtурациите, които желае да има.